

Hakikaten nereden başlasam meselesi kolay olmayacak. Bu dünyaya geldim bir kere. 46 yaşına girdim. Kırk altı yıldır neresinden tutsam bilmiyorum ama özgün tabii herkesin kendi hikâyesi özgün ama benim de böyle Kürt, Alevi, Dersimli bir ailenin kızıyım. Öyle, bu şekilde dünyaya geldim, bu şekilde büyüdüm. Dünyam aslında böyle belirlendi. Yani oradan doğuyor her şey, doğduğum yer. Yani rahmine düştüğüm toprak ve coğrafya benim hayatımı belirledi aslında. Ama komik yanları var tabii benim hikâyemin de aslında, böyle keyfe keder doğurulmuş bir çocuğum. Ailem, babam Almanya'da çalışan, ilk giden gruplardan işçi; annem köyde, o dönem Dersim'de. Zorlu doğumlar, ölümler falan derken üç çocuk yapıyor, ikisi kız biri erkek, aslında hikâye bitiyor. Erkek de var, kız da var, tamam. O kıymetli erkek de doğmuş tabii. Soy devam edecek. O önemli. Hiç kimse değil demesin. Bizde de önemli.

Erkeği bulmuşken şehre geliyorlar, Erzincan'a taşınıyor ailem. Taşındıktan sonra babam orada işte işler, ticaret yapıyor, otel alıyor, hanlar alıyor, yatırım yapıyor o dönem için kendince. Şehre taşınıyoruz. Bu geldiği yılda da bir tane de “Şehir çocuğu yapalım” diyorlar. Bak hem de planlıyorlar yani, öylesine bir şey değil “bir şehir çocuğu yapalım” Beni yapıyorlar. Ben bir kent projesiyim. Annem hala başıma bir şey geldiğinde, üzüldüğünde şey der: “Şehir çocuğu yapmamalıydım” falan der tabii. Yaramaz bir kız oldum onun için bazen de. Aslında böyle bir ilginç durumum var benim. Hani planlanmış “bir şehir çocuğu yapacağız.” Ve hatta öyle ki bizim mahallenin hepsi, Erzincan'da büyüdüm ama mesela (belki sonra anlatırım, dönmem belki de önemli değil) Ben Erzincan'da, 16-17 yaşına kadar büyüdüm. 92 depreminde İstanbul'a geldik. Erzincan'la hiç bağımın olmadığını fark ettim. Yani hiç sanki orada yaşamışım gibi. Doktorluk yapmak gibi. Çünkü Erzincan kültüründe büyümemişiz. Çünkü Erzincan'ın içerisinde de mahalleler var, orada Kürtlükten çok Alevilik meselesi, etnisiteden çok inanç biçimi daha belirleyici. Alevi mahalleleri var. Ben öyle bir Kürt Alevi mahallede büyüdüm. Hepsi Dersimli.

Kendi mahalleimde, kendi köyümüz, başka köylerden insanlar birleşmiş. O yüzden çok şey yapmıyorum yani, Erzincan'ın genel yapısı neydi? Çünkü sınırlar vardı. Yani Alevi Mahallesi, Sünni mahallesi. Üçüncü bir faktör vardır Erzincan'da. Askeriye vardır, üçüncü, ordu vardır. Ordu ve sivil hayatın sınırları var. Orada da sınır var yani. Sünniler, Aleviler diye şey yok böyle Türk Kürt falan konuşulmuyor; çoktan unutturulmuş meseleler. Ben orada doğdum, mesela annem bana önce hiç Kürtçe öğretmiyor, şimdi bugün Zazaca falan denilen Kürdinin Zazaca lehçesinde konuşuyoruz ve hiç öğretmiyorlar şehir çocuğum ya. Köye gidiyoruz yazın Dersim'e. Abim hep alay ediyor “Sen anlamayacaksın, belki de sana küfredecekler”, böyle en gıcık yerden vuruyor beni.

Ama ben üzüliyordum, çok üzüliyordum ama şu... Mesela bu benim aslında düşündüğüm bir şey de olduğu için biraz da hazır anlatacağım. Kendin de düşünüyorsun “niye böyle, nedir?” falan kendi kendine. Ben şeyi fark ediyordum. Yani bilmiyordum o dili şey çünkü babaannem konuşuyordu, annemler konuşuyordu anlamıyordum. Yaşımı da hatırlamıyorum; öyle 5 yaşlarına kadar en fazla 6 yaşına kadar süren bir süreçtir herhalde. Tam hatırlamıyorum. Oraya gittiğimizdeki duygularım çok ilginçti. Mesela hani Kırmızı Köprü var bizim orada, durursun kahve vardır, bir mola verirsin, çay içersin amcalar, böyle yaşlı amcalar. Klasik o bir kasaba; yol üstü şeyleri. Zaten Kırmızı Köprü de böyle bir yol üstü bir yer. Harçık Çayı'nın kenarına kurulmuş kahvelerin olduğu. Halen aynı. Amcalar, teyzeler oturur muhabbet ederken şey olurdu... (Nereye gelecektim) Ben geldiğimizde şey diyordum. “Herkes bizim gibi.” Erzincan'da bile şeyi o küçüklükten beri o tam ait olma duygusunu orada hissetmişim. Bu benim için çok önemli bir şey yani. Bu kısım. “Herkes bizim gibi” diyorsun. Küçücük çocuk aklınla.

Hâlâ o dili anlamıyorsun. Ona rağmen ama yok oralısın yani. Herkes bizim gibi çünkü, o şey yok. Herkes aynı inançta. Herkes Hızır, Düzgün... işte neyse oranın kutsalı dendiğinde bir sürü evin içinde ya da mahalle içindeki o saklı kalmış şeyin orada açıkta yaşanması benim çok hoşuma gitti muhtemelen. Dil yani dışarıda konuşulmuyordu, çünkü rahat rahat konuştuğumuz hiçbir şey yok. Alevi değiliz, Kürt değiliz, evde bir dil, evde bir din var, ama dışarda yok. “Okulda söylenmeyecek”le büyümüşüz. Yani

biz o nesiliz. “Okulda hiç bu meselelere girme yavrum; hiçbir yerde konuşma yavrum”, yani böyle bir gizli bir yanıyla aslında kendin olmadan başka bir rolle büyüdük yani. Bu çok acıtan bir şeydi. Çok acıtan bir şey bence yani. O yüzden o çocuk işte o zaman o Dersim'e gidiyor; diyor ki sana “burası ne kadar güzel herkes bizim gibi.” Ben, bu hakikaten, bu benim kendi içimde çok büyük bir şey.

Bugünlerimi oradan anlayabiliyorum işte, tam kendin olma hali, ait hissetme, özgür hissetme, yasaksız bir ortam falan. Böyle bir hikâye. Öyle başladı. Sonra ama benim şeydi. Tabii ki özgürlük yanlarımızı tabii ki Kürt olmanın yanında Alevi bir aile de olma, yurt dışı bağlantısı biraz tabii ki kent ve hayata dair “modernizme” dair şeylere çok daha rahat ulaştık bir yanıyla da. Hani kapitalizmin nimetleri bizim evlere çabuk geldi, elektronik daha hızlı geldi. Makinalar daha hızlı geldi. Annemin işine yaradı; iyi oldu gerçi. Ama yani ekonomik olarak iyi büyüdüm, mesela oranın iyi aileleri arasındaydık. Zengin bir aile çocuğuyum. Her yerin bir sınıfı vardır ya. Babam da orada bilinen, şeyle de biliniyor bir de yani Alevi olarak da zengin olduğu için başka bir yere koyuyorsun. Kentteki ilişkilerde, dengelerde önemli bir figür haline geliyorsun. Mesela babam hem öyle hem de bir de dede soyu olarak, hani böyle bir aura ile büyüyorsun. Şimdi bu benim çok umursadığım bir şey olmuyor, ama aslında bir bakıyorsun, ben böyle bir babanın kızı doğmuşum.

Mesela aslında seni direk/indirek datalar seni etkilemiş, küçük kentin hatırı sayılır bir ailesinin kızı oluyorsun. Ama bu toplumsal ilişkilerdeki şey buydu, ama biz hiçbir zaman böyle çok zenginiz falan... O dönemin zenginiyiz, maddi durumumuz iyi diyeyim, belki de zengin değildik ama biz öyle hissediyorduk en azından. Ama biz, ailem bir yer seçmiyordu, işte şöyle bir ev yaptıralım, villa yaptıralım, yani öyle bir şey değil. Kendine ait yeri seçti yani. Orada ilişkiler çok şeydi, yataydı yani. Şey bizim oradaki durumumuzun iyi olması, yan komşumuzun kahvede çalışıyor olması bir sıkıntı ya da tartışılan, konuşulan bir şey değil. Onlarla yaşamak istiyorduk, çünkü şey yok, yani orası bizim dünyamız yani. Hani sınıfsal bir yere koyulacak şey yok. Bir de annem koymazdı. Ben annemi işte çok önemli buluyorum burada. Belki babam yapardı; isterdi muhtemelen oranın daha başka bir yerinde yaşayalım, annem çok, çünkü kadınlar çok şey, geleneğe, dile daha bağlılar daha ritüellerine. Çünkü kentle ilişkisi daha zayıf. Çalışmıyor, ev kadını. Erkek dışardan direkt sistemle bağ kurdukça hem devletle bağı değişiyor hem sistemle kurduğu bağ değişiyor hem dil meselesi. Yani erkeklerin ilk unuttuğu şey dil meselesi. Dili gerçekten kadınlar kuruyor yani. Erkekler hiç, unutup gidiyor. Çünkü o sistemin içinde, direk göbeğinde olduğu için kendini konumlandırın, kısmen de onun için yer yarattığı için de bence çok umursamıyor. Ama kadınlar öyle değil, annem olmazsa herhalde ben bu kadar Dersim'i bilmeyecektim. Dersim'den bu kadar yıl uzaktayım. Dersimli olmazdım. Bence annemden, mahalleden ben Dersimliyim. O kadınlardan yani. Yoksa bu kodları taşıyamazdım üzülürdüm de. Çünkü çok zengin bir dünya, iyi ki onları yaşamışım, şanslıyım.

Dil öğrendim, yani ben hiç hatırlamıyorum nasıl öğrendiğimi. Ama o kadınlarla öğrendim. Hepsi yani komşularımız, hepsi o teyzelerin, bahçeli evlerden ya hep öyle. Herkes bahçelerde, sokakta; sokak var zaten mahalle var kapının önünde halı yıkanır, yün çırpılır kolektif hani işte... Ben hâlâ diyorum yani bu kadar kolektifliği, bu kadar şeyi içtenlikle isteme halimi o günlerde görüyorum ben aslında. Çünkü deneyimlemedik şimdi. Deneyimlemediğimiz bir şeyi en fazla doğru bulup yaşamak isteriz, dersin. Ama bizim için öyle değil. Mahallede büyümüş, mahalle çocukluğu yaşamış, kadınların o bir aradaki ilişkilerine tanıklık eden bir insan için de daha sahici bir şey haline geliyor o kolektiftik. Hani bir arada bir şey yapalım.

İş için hiç zorlanılmıyordu, çünkü kadınlar hepsini paylaşıyordu yani. Bir evin 10 tane halısı yıkanacaksa o gün onlarınki yıkanır, öbür gün öbürünün ki yıkanır... Ne olacak yani? Kadınların hepsi o yüklerin altından kalkıyordu yani. O çamaşırlar, o yaz temizliği, kış temizliği falan. Böyle geçti, ama mesela bu kadar geleneksel kodlarım vardı. Bir o kadar da hakikaten çok kentli şeyler yaşadım yani. Hani kente

dair hep yaşadım. Yani şehir merkezinde büyümüşsün bir de o dönemin Anadolu Lisesi meselesi var, Anadolu Lisesi'nde okuyorsun. Daha bir değişik bir şey oluyor o dönem için, çok özel bir şey. Başka bir sınıftan insanlar aslında, kimler kazanıyordu Anadolu Lisesi'ni. Kentte okumuş bir şekilde daha iyi okuyabilmiş çocuklardı. Evet sınavla kazandık. Bir de Erzincan'a özgüdür askeriyenin olmasından kaynaklı asker çocukları çok vardı. Tayinle gelmiş Anadolu Lisesini kazanmış, yani yerli okuyabilmiş çocuklar ve asker çocuklarıyla büyüdüm. Hayatım hep böyle geçti. O asker çocuğu; o ailelerle. Biraz da onlar tabii ki Erzincan'a geliyor, yok "Nereden geldin?", "Ankara'dan geldim", "Nereden geldin?" "Niğde'den geldim" Aslında bilmiyorsun nereler buralar hiç gitmemişsin. Kentlerle buluşturuyor seni, coğrafyan geliştikçe bir de sana çok değişik geliyor özeniyorsun da orada bir şey yaşamış, orada yok. Hani sen de istiyorsun falan yurt dışına gitmiş gelmişler var. Çocuk dünyası için düşünsene. Çok koca koca şeyler bunlar.

Liseyi öyle okudum lise ikiye kadar Anadolu lisesinde okudum. Tabii böyle Kürtçe, işte, konuşan başka bir dil konuşan, Türkçe'yi hani düzgün konuşma derdi hani daha yüksektir ya öteki için. Orada tutunmak için üstüne bir de İngilizce eğitim alan bir kız var evde. Çok havalı ailem için; çok onure edici. Güzel bir şey. Birden evde küçücük bir kız çocuğu başka bir dil öğreniyor, yabancı dil de öğreniyor. Çok, evde başka bir hava yarattı mesela benim Anadolu lisesini kazanmam. Ailede çok motivasyon üretti. Bir de herhalde bakın biz de yapabiliyoruz falan da hani kendini daha güçlü hissettiriyordu.

Sonra deprem oldu. 92 depremi. Lise ikideydim. İşte o büyük deprem, şehir altüst oldu. Yatırım yani... maddi olarak her şey yıkıldı gitti. Biz işte bir hafta içinde annem hiç istemiyordu taşınmayı. Biz hiçbirimiz istemiyorduk. İstanbul'u zinhar istemiyoruz. İstanbul'u hiç sevmiyoruz çünkü İstanbul bizim için yani, geldiğimiz kişilerin evlerinin o gecekondu semtinde olması o evlerin. Biz orada o kadar konforlu, güzel yaşıyoruz ki yani. Kent buysa biz bu kenti istemiyoruz yani. Sıvasız ev nedir? Herkes çok böyle iç içe çok ciddi emekçiler ya bir de. Yani çok ciddi emekçiler. Yani bize oralara geldiklerinde bize anlattıkları İstanbul'a geliyorsun, onları o İstanbul'un içinde gördüğünde bir kırılma yaşıyorsun yani. Biz bunu istemiyoruz. Biz buraya ait değiliz diyorsun. Çünkü bizim burada bir düzenimiz var. Gidersek daha fazla, daha sakin, güzel bir yer olsun. O da ne gibi olabilir? Hani bir Akdeniz kenti gibi bir şey olabilir. Yani daha bir sakin, daha bir denizi menizi olan bir şey olsun. Hani farklı olacaksa böyle bir şey farklı olsun. Hayatımıza deniz girsin, ama İstanbul hiç düşünmediğimiz bir şehirdi. Hep bir kaos, hep bir sıkıntı.

Ama maalesef amcam -babam o dönem felç geçirmişti, on yıl felçli yaşadı babam- amcam, hepimiz adına karar almış, biz köydeyiz, dayımlar bizi Dersim'e götürdü. Hemen köye götürdüler, orada kaldık. Babamı falan kaptık, felçli adam dışarlarda durmasın diye. Telefon geldi. Annem evi bırakmıyor ama. Bizi gönderdi. Annem orada durmuş, o kazığı çakmış. Ya bir yer edinmiş zaten ikinci bir yer onun için Erzincan. Bırakmıyor kadın, amcamla kavga ediyor. Annemi kim sallar? Amcam kararı vermiş. Abimi ikna etmişler falan, biz kavga ettik falan, ama yok yani. Ben dedi "kardeşimsiz gitmem." Biz, ben mesela, kadınların tavrı ile erkeklerin tavrı şeydi.

Biz kadınların tavrı... gücümüz yok küçüğüz. Kimse bizi ciddiye almıyor ama kadınların mesela istediği şeyle erkeklerin istediği şey değişti. Babam karar mekanizmasında yok. Artık o hasta olduğu için o çok şey olmuyor. Edilgen bir durumda. Yani kadınların istediği şey, yine bir yurttan olmama hali. Aldılar bizi sürüklediler. Biz çok ilginçtir. 21 Mart Newroz'unda geldik buraya. Evet, 92'nin 21 Mart'ı. 13 Mart'ta deprem oldu. 21 Mart; bu kadar hızlı karar niye? Bu hız niye? Yani biz hiçbir şey anlamadık. Bu bize maddi olarak da sıkıntı yarattı sonradan... Oradaki yaşamımızı bir örgütleme, yasal haklarımız, yani aslında bu kadar acele niyeydi? Her anlamda kötü bir karardı yani. Hani kadın emeğe bakıyordu. Annem onlara da söylemişti "Yani burada bu kadar yıl emeğimiz var, şeyimiz var" Hepsini bırakıp hemen bir önce gidelim hazırlığı.

İstanbul'a böyle koca bir otobüs tuttuk. Bizim köylülerin hepsi. Aynı otobüsle geliyoruz, yani mesela bir kaza geçirse aslında bütün herkes gidecek. Hâlâ o günlerden bize kalan güzel şey varsa sevdiğimizizi kaybetmedik, canımız o anlamda acımadı. Tanıdıklarımızı kaybettik. Çok travmatik bir şey. Yaşadığımız kent altüst oldu, ama hani birebir kendi yakının kaybı çok ağır bir şey olurdu. Onu yaşamadık. O yüzden o maddi boyutu hâlâ şey diye konuşuruz: Ne yapalım ya boş ver falan. Sonuçta diğerini hiç onaramayacaktık o yokluğu dedik.

Geldik bir otobüsün içinde, bu kente girdim işte. Yani benim bu kente girişim çok ilginçti. Girdik sabaha doğru mu yok ışık yanıyordu, ama çok ışık vardı. Karanlıkta hava. İzmit Körfezi'nden girişte hiç unutmayacağım. O da benim için çok şey: "Aaaaa burada yıldızlar yere inmiş" dedim. Hani gökte hiç yıldız yok. Işık, ışık, ışık her taraf çok ışık. Ben de yıldızlı gecelere bakmışım küçük bir şehirde. Hep yıldız varmış bayağı da gökyüzü bir de sınırsız bakabiliyorsun ya. Bina çok değil o sınırsızlık, gökyüzüne bakmak, bir de dağlara bakmayı çok özleyorum burada. Dağ yok burada çok özleyorum. Ama o benim için ilginç mesela. Yani ben burayı öyle görmüştüm. Tamam dedim ya burada gökyüzü de farklı yani hani. Burada gökle yer de yer değiştirmiş gibi. İlk girdiğim gün bu. Bu kente öyle girdim. Hatta henüz evi ayarlamamışız, o amcamın acelesiyle, bir yakınlarımızda kalacağız. Dayımlar yer ayarlıyor. Herkes tabii ki burada akrabalarımız olduğu için gelinmiş.

Sarıyer'de amcamın kızına gittik. Döneceğiz ertesi gün, geleceğiz. Babam çünkü bu tarafta bizimle kalıyor. Yani paylaştılar herkesi. Hani afet durumu herkes akrabalar şunlar falan filan sahip çıkıyor. Biz amcamın kızında Sarıyer'de kaldık. Biz o gün durağa geldik, şey, Maslak'ta. Hâlâ geçtiğimde oraya çok gülüyorum. Ya çok büyüktü. Koca dev gibi. O zaman da onu söyledim. Yani "Ne yapacağım?" dedim ya ben burada. Çok büyüktü her şey çok büyüktü. O Maslak o meydan benim için şeydi o gün mesela kaybolduğumu hissettim mesela. Ben burada ne yapacağım? Orada başarılı bir öğrenciydim. Bir planım vardı kendi açımından bile, bir böcek gibi hissettim kendimi. Bir ürktüm. Şimdi gel gör ki hayatın içine girince o İstanbul'da küçülüyor bu arada. Artık sevdiğim bir İstanbul oldu, ilginç oldu. Bu benim böyle kentte bir ilişkim oldu.

Ama İstanbul'u sonra da düşündüm iyi ki gelmişim. Sonrası İstanbul'dan sonra Antalya'da üniversite öğrenciliği yaptım tabii dünya tatlısı bir şehirdi. Öğrenci için aşırı konforlu. Deniz, gök, güzel temiz hava, dağ, bayır, doğa, tarih ve şahane bir kampüs ortamı ve okul. İyi ki mesela burada okumadım diyorum bazen. Yani burayı kazansaydım da ailem şey yapacaktı. "Ayrı bir ev tutabilirsin" demişlerdi bana ailem. Hani şey üniversite okuyacağım biraz tabii ki o dönem, yaşa hayatını ve öğren. Bir de biz, Anadolu Hisarı'nda annemler. "Uzak, gidip gelme derslerine çalışırsın falan." Ama ben iyi ki Antalya'yı yazmışım, o benim kişisel... İşte kaç yaşında gittim. 18 yaşında mıydım ne üniversiteyi kazandığımda. O gün bugündür ben tek başına yaşıyorum mesela. Ailemle şey olmadı bir daha. O gün çıktım, çantayı aldım, Antalya'ya gittim.

Ondan sonra anneme gidiyorum oldu yani hep. Ondan sonrası aslında kendime aitliğim orada başladı. Üniversite kazandığım yıl tek başına. Ve ben öyle annesi babası okula yazdıran, "kızım evini tutayım" diyen- Çünkü işte onların tanıklığını yaptım hep. Kızının yemeğini yapan, getirip paketlerini hazırlayan ya da eşyasını hazırlayan ya da yurda yerleştirilen- bir çocuk olarak götürülmedim. Bir kez amcam geldi kayda benlen. Hiçbir işime yaramıyordu amcam, doğru dürüst Türkçe bilmiyor. Birisi bulunsun diye yanında bir erkek dursun diye, her şeyimi kendim yaptım. Sonra şey yurt meselesinde de ablamlarla gittik. Okula çok yakın bir yurdu, beğendik. Özel yurttan kaldım önce; tanıyım, anlayım, öyle karar vermiştik ailecek. Bir gideyim bir göreyim, bir anlayayım nasıl bir şey sonrasında da hani evse ev özel yurtsa yurt. Mesela şöyle bir şey söyleyeyim. Hiç devlet yurdunu düşünmedim. Başvuru da bulunmadık. Çünkü pislik düzeyde böyle annemin deli edecek düzeyde yemek seçen bir kızdım. Kızına kıyamadı. Oradan gelen yemekleri yemez. Temizlik olmaz, bu temiz kız, bu böyle duramaz falan diye. Ailem hiç o şeyi

yapmadı, ben de hiç istemedim. Benim yemek meselemlerle regli sancılarım iki kaygıydı aile için. Çünkü çok fena sancılarım olurdu. Ya mesela başka şeyi dert edersin değil mi? Hani? Bu kızın gidiyor ne yapacak ne edecek, hiç bunu şey yapmadılar. Yani böyle bir yadırgayış yok sadece hani yemek biraz, nasıl halledecek? Bir de regli sancuları. Çünkü ailenin hayatını kilitliyor. Öyle böyle değil. Çok kötü sancım tutardı. Ya böyle üç gün yorgan döşek yatarım okuldan kusa kusa gelirim falan. Öyle tüm ailenin bildiği bir sonuç bu. Böyle iki komik kriteri var. Gurbetteki kızına dair kaygılar bu kadar.

Niye öyle dersin? Aslında bizde şey var biliyor musun? Yani kız çocuğunu yapamaz diye bir şeyle büyütüyorsun. Yapan hiç kimseye de engel olmuyorlar. Bu bir avantaj. Alevilik şey olduğundan değil çok öyle. Evlilikten falan azade değil, onun da kodlarını mahvetmişler. Ama böyle sıyırdığında öz mayada yapabilene engel olmuyorlar. İşte bu çok önemli. Hani bizim uğraştığımız bariyerler bir Sünni mezhebinde Şafii mezhebinde veya başka bir şeyde yetişmişse daha kolaylaştırıcı faktör burası. Yoksa yine baba; baba, abi; abi, amca; amca hepsi aynı. Hiç değişmiyor, koca da aynı. Yani hiç oralarda bence hiçbir değişiklik yok. Hiç kimse o konuda böyle çok Alevilerin biraz şeyi vardır ya biraz üstten, biz çok demokratız. Yani ben hep söylüyorum, “Kürt Bükü” diye gösterilen bizim orası öyle. Harçık kenarındaki degajeli, bikinili hallerimiz özgürlüğümüzü göstermiyor maalesef. Ya bu kadarına sığınıp ben bizler çok iyiyiz diyemeyeceğim. Daha rahat. Niye yapıyorlar? Çünkü gözünün önünde. Ya açık söyleyeyim bizim evin kızları hepsi erkeklerden beş bastı hepsi çünkü. Yani erkekler çok beceriksiz çıktı. Babalarımızın o soyları devam etsin diye, iki amcamın oğlu, bir de abim var. Bir de o erkek konusunda da zayıf gitmişler böyle. Kendilerince çok başarılı olamamışlar. Hani erkekler çok beceriksiz. Yatırımlar yapılmış, başlarına koydular. Patronluk yaptılar. Hepsi hiçbir şekilde olmadı. Üzerine eklemeyi bırak olanı da dağıtan, beceremeyen... ama kızların hepsi mesela büyüdü. İstanbul'a geldiğimizde erkek çocuklarla, kız çocuklar arasında çok ciddi bir açığı oldu. Kızların hepsi okudu. Okula devam etti. İş buldu, işe girdi. Hemen İstanbul'a adapte oldu. Hızla kendini geliştirdi. Kızlar çok daha önde gitti yani. Öyle çok da şeyden değil, biraz izliyorlardı. Baktılar, bunlar yapabiliyor. Aslında güvenlerini kazandık. Yoksa şeyden değil, öyle çok özgürlükçülükten falan değil. Abim bak bu yaşa gelmişim hala abimle biz bu toplumsal roller üzerine kavga ediyoruz yani. Artık sadece şu şeyi yok. Yani ne dersem şey olacak zaten, “kadın beni sallamıyor” Yoksa duruyor. Ama sesini çıkaramıyor. Artık çünkü gençliğinden çocukluğundan beri tanıklık etmişler senin. “Hayır”larına.

Görmüş yani. Gerektiğinde inatla durmuşsun. Benim mesela abimi bir kızla evlendireceklerdi. Babam, kız kendi akrabamız servetler kalırsa şey olsun, kız da babasını kaybetmiş falan. Çok klasik bir hikâyeye ama abim 16 yaşında. Evlendirecekti abimi. Ben 12 yaşındaydım babamla kavga ettim mesela. Ve onunla kavga etmek kolay iş değil ya. Şey “sen benim abimi evlendiremezsin o daha çocuk” demiştim ya. Çocuğum tabii. Mesela ilk babama bildiğin bahçenin içinde bağıra bağıra konuştum hem de. İçim yanıyor çünkü beraber oynuyoruz biz. Bir saçmalık var. Bir de biliyorum yani daha çok âşık olacağız yani. Yani bilmiyordum belki de o zaman birilerini seviyor muydum hatırlamıyorum ama bu işlerin çok olacağını biliyoruz en azından. İtiraz ettim mesela çok kavga ettim. Abimle mesela gizli gizli konuştum böyle. İki çocuk böyle oturmuşuz. 16 yaş nedir ya, hani öyle bir büyük bir şey olacaktı.

İkincisi mesela benim için böyle kadın hikâyesi denilince böyle düşünerek seçiyorum. Babamı kaybettik. Annem şey yaptı. Dayımlara gitmiş Maltepe'ye. Amcam, “Annen nerede? dedi, “Dayımlara gitti” dedim. “Bana niye sormadı?” dedi. Ben de şalter atmış yani. Hiçbir şekilde “Nasıl yani ya?” dedim ya. “Benim annem kaç yaşında insan. Babam, babam yaşasa bile dedim annem kardeşine giderken babama sormadığı gibi sana da sormaz” dedim “Annem dayımlara gittiğini bize söyledi biz nerede olduğunu biliyoruz bu da kimseyi ilgilendirmez” dedim. Yani böyle bu kadar rahat. Ve bu sefer de koca bir post bıyıklı bir amcaya karşı söylüyorsun. Böyle fötr şapkalı falan amcaya da görsen. Tam klasik böyle şey Dersimli amca yani. Elinde şey kehribar tespîh. Baktığında sempatik dünya tatlısı bir adam ve fotoğraflarını göstereyim size, şey dersiniz ne kadar güzel çok tam böyle bir Dersimli. Yani orada

başka şeyler var. Yani tabii amcam güzel ama. Biz bunları biliyoruz dostum, yani sen hiçbir çocuğun kızlarını hiç görmediğim bir yerden, daha yaşarken erkeklere miras bırakmış adamsın. Lan bu bende zaten yazılmış mesela, kız çocuğa bir gün... daha amcam yaşarken malların hepsini erkeklerin üstüne yapmıştı. Çok iğrenç yani tüm ailede konuşulmuyor ama herkes biliyor ve kızlar özellikle. Birileri bunu daha iyi hissediyor. O kızlar o yüzden bence, o kızlar var ya niye hepsi tutundu biliyor musun? Biliyorlardı aslında onlara bir gelecek babalar vermeyecek, o tapulardan o Eurolardan onlara bir şey düşmeyecek. Dipte bende de bu var zaten, hani benim babam bunu yapmadı falan filan ama ben dipten dibe tek oğlu dediklerinde ne dediklerini çok iyi bildiğim için eşek gibi okudum vallahi. Biliyorsun çünkü dipten dibe, sen bu toplumda sana bir şeyi seni görmediklerinin farkındasın yani. O kurgu da sana yer yok yani. Sana hazırladıkları bir gelecek yok. Tek gelecek klasik bence büyür, evlenir, teslim edilir başka birine. Kadın ne ki kadını büyütürsün alırsın. Ahlaki tırnak içindeki sorumlulukların namus sorumluluğunu alıp başka bir yere taşıyınca rahatlıyorsun. Kız bu kadar onlar için. Kızını sevmez mi sever, düşkün müdür düşkündür; ölür mü onun için ölür. Bu dediğim başka bir şey ya. Yani bu çok bence çok yaralayıcı, çok aşağılayıcı. Ve biz bunu hepimiz biliyoruz. Hepimiz babalarımızdan, abilerimize, amcama, kızgınız yani.

Ben mesela hakikaten oralardan biriktiğini düşünüyorum kendimle ilgili. Yani tanıklığım o erkek kız çocuğu kız çocuğu, babamların yurt dışındaki hali, annemlerin yurt içinde bizimle baş başa halleri. Adam orada her şeyi yaşıyor, annem burada hem baba hem anne her şeyi evirip çeviriyor. Yani kim bizi biz yaptı dersin rol modelde baba çok büyük görünüyor aslında. Kâğıttan kaplan. Evet, onun kâğıttan olduğunu anlıyorsun. O koca şeyin kâğıttan bir kaplan olduğunu fark ediyorsun ve yıkılıyor o babanı da yıkıyorsun. Buralardan başlıyordu bence zaten hep. Babanı yıkıyorsun, şey yapıyorsun. Anne düşkünlüğümüz tesadüf bir şey değil yani. Hani bugün evet bu halde oluşum annemdir, anneannemdir, tüm ketumluğuyla babaannemdir. Halam. Benim tanık... Benim mesela o kadınlar benim hikâyemde çok kıymetli. Annem, halam ve anneannem çok acayip bir şey yani benim çok güçlü kadınlar. Annem mesela feminist olduğunu düşünüyorum. Yani 82 yaşında görsen yüzünü, tam bir Kürt kadını, tülbentli falan çok tatlı, boncuklu boncuklu bildiğin geleneksel bir teyze... değil ama bana hâlâ “sen niye evlenmedin?” diye bir kere sormadı. Bu soru evde konuşulmuyor biliyor musunuz? Bizim evde konuşulmuyor. Bir tane daha ablam bekâr. Konuşulan bir şey değil. Böyle gündem yok kadında. Gündemi yok, çeyiz gündemi yok. Ya ben bunlara şok olmuştum. Sonra elalemin annelerini görünce ben anladım benim annem farklı. Ben şimdi bilmiyordum yani. Hani öyle büyüdüğüm için çok şey gelmiyordu. Hani milletin kızlarıyla ilgili kadın olarak şey yaptım. Benim annemin de böyle bir özgün yanı var yani. Ben annemi çok ciddi... O dönem yaşadığı evliliğin ne halt olduğunu çözmüş. Evliliğinde bir şey yapmadığını fark etmiş kadın. “Gidin mutlu olun” diyor yani. Hâlâ eve gittiğimde anneme benim yüzümü mutlu görmesi yetiyor. O, onu anlıyor, parasal derdi yok, üzüntüsü yok. Tek kriter bu kadında ya. Ya o mutlulukları şeylerini hiç şeye koymadı. Nereden gelmiş kadına? O da muhterem tanıklıkları, yaşadıkları, gördükleri bunu hissettirdi kadına yani. Kocadan yani bir şey çıkmıyor yani tırnak içinde. Hani ayrı olmuyor. Bir de ulaşılabildiğini fark ediyor kadıncağız. Eskiden kendi... Bize mesela şey diyorduk “Kızım” diyordu “sizin çeyiziniz kitabınız; kitabınızı okuyun.” Anne diyordum, “bana al sen”, ileride kendin zaten alacaksın hepsini diyordu. Sadece altın almıyordu, diyordu sen bunları kesin satarsın, bunları yersin. Doğru anlamış ama. Ben de olsun ki hani. Yiyeceğiz yani. “Yok dedi sen yersin ondan.” Hisleri de çok güçlü ya. Bu yaşıma geldim. Bence gizli gizli cüzdanıma bakıyor bence yani. Niye biliyor musun? Eksikse para koyacak çünkü. Çok fena bir şey. Adalet duyguları çok özel kadınların.

En azından ben buna çok tanığım. Evde işte babamın getirdiği Almanya objeleri, bunları hep paylaştırdı. Elinde kalanları. “İşte bunları baban Almanya’dan getirmişti.” Hâlâ gittiğimde yıl da birkaç defa şey veriyor, bana çıkarıyor böyle kenardan, bana Euro veriyor. Çünkü “bu babanın maaşı hepimizin hakkı

var”. “Yapma anne ben hani ihtiyacım yok hani, kardeşlerime falan.” “Yok” diyor. “Sen al, ne yapıyorsan yap.” Ya bu nasıl bir terazi arkadaş ya? Ben kafayı yiyorum yani hani gerçekten yapar mıydım, yapabilir miydim? Bir böyle bir evimizin. Bilmiyorum ki inan ki kendime dair bir eminliğim yok mesela. Yani yapınca böyle şok oluyorum. Tabi ki şey vardır, yani o ne dersen de dipten dibe kirlenmiş özünü çıkarırsak bu işlerin, yani Dersim coğrafyası için, özel konuşacağım. Muhtemelen biraz uğraşırsak, biz kadınlar, biz bu öze kavuşturacağız yeniden. O Cemse Cem; Cem, beraber de yapılacak, kadınlar da yapacak. O ibadetlerde dede varsa ana da yer alacak.

Bunu dinsel önemsediğim bir yerden değil de, hani rollerle uğraşmamız gerekecek. Yıka yıka gideceğiz. Sadece onlar konuşmayacak, bizler konuşmaya başladıkça olacak gibi. Hani kendi geleceğimiz dünyada da böyle yani. Bu anlattığımı Türkiye sınırları için dünyadaki kadınlar adına hepsini söyleyebilirim. Çünkü hiçbirimiz birbirimizden farklı değiliz aslında. Her şey olduk sonra baktık ki olmuyor. En iyisi kadınlarla gidelim dedik yani. Hakikaten gittikçe kadınlaştım. Gittikçe her gün yani her geçen gün kadınlaştım yani. Gerçekten gün geçtikçe bir sonraki gün daha da şey olacağım yani. Hep sürekli artık öyle bakmaya başlıyorsun. Yani ben sana hayatımı belki 10 sene önce biraz daha farklı anlatabilirdim. Yani görmen de değişiyor yani; anlama hallerim. Baktığım yer, nasıl yaşamışım. Bu soruları bile değişik sorup, değişik görmeye başlıyorsun.

Hani o kâğıttan kaplanı fark etmen gibi, onlar kritik yerler bence. Bizi birleştiriyor. Biz kadınların böyle hikâyesi bir yerlerden çıkıyor. Birilerinin böyle tesadüfü olmadık. Ama ben çok sahiciliğiyle inanıyorum yani bu kadınlar yani şey dünyada tüm kadınlar bu kâğıttan kaplanları yıktıkça bize öğretilmiş bir sürü şey, Marksist, Leninist işte sermaye, ulus, devlet, endüstriyalizm bula bula bunların teorik iktidar alanları var ya hani. O alanlarla ilgili de şey olunca kadınlar bu işlerin hepsini böyle bir atınca görecekler yani. Hakikaten çok sade, çok sakin, hayata değerek yani hiç de merkezinde yer almadan, bakın babayı anlatıyorsun ve anneyi anlatıyorsun bir bakıyorsun. Kendi hayatımızda da öyle değil mi? Birbirimizle daha şeyiz, yapıcı, daha eşit kurabiliyoruz. İşte kocaya karşı bunu hissetmiyorum yani. Bu tesadüf mü? Bu tesadüf mü, bu rahatlık? Çünkü şey atıyorsunuz. Tümünden arınıyorsunuz ve özden buluşuyorsun artık. Kadın kimliğimizle buluşursak çok iş yapacağız. Yani güzelleşecek her şey, kadın olarak ama. Bir kadınlaşmamız lazım ama. Ben meseleyi bizden okuyorum, yani sorun bizde. Ben öbür tarafla uğraşmıyorum. Onlar kurgusunu yapmış, onların planı işliyor devlet değil mi yani? Onların planı işliyor tıkrı tıkrı işliyor. Onlar her gün bunu koruyorlar da. Yani biz birbirimizle eksikliğimizi gidereceğiz. Biz yapacağız. Bizden çıkacak, yoksa olmayacak yani. Yoksa öyle mücadelede bulunmuşuz. Bir de hani ben oraya hiç girmedim de, çok giresim de yoktu belki de, inan ki samimi söylüyorum. Oralar yoruyor beni.

Ben yıllardır bu arada yani başka bir yaşam mümkün. Başka türlü yaşayabilirizi isteyen, düşleyen ve bunu mümkünse de görelim, yaşayalım, tabii ki minicik. Yani tabii ki devrimcilik tanıklığımız olduğu için öyle bir iddiaya girmeyeceğim ama bir şeylerin radikal değiştiğini, dönüştüğünü görmek istemekle birlikte uğraşıyorum da, uğraşırım. Ya neyse gücüm ama yani. Çünkü aktivist lafını çok... Aktivist lafı şey... Değil yani. Ben bir şeyi aktive etmiyorum yani. Kendim için daha iyi yaşayabilmek için daha içime sinen bir şeyler olsun diye uğraşıyorum. Alanlarda neyse onlar üzerinden gidiyoruz yani. Yoksa. Ama bize çok şey yapıldı, her alanda birlikte yer aldık. Ben işte o yani hep içindeydim, Kaçış bilmiyorum ki. Ben politik ortamda doğdum zaten. Ben doğdum, devlet beni sevmiyor'u biliyordum; ben doğdum, polise güvenilmez; ben doğdum askerle şey olmaz. Polisten komşu olmaz. Çünkü devlet hiç sevmemiş seni. Öyle bir de bu 150 yıllık Cumhuriyet hikâyesinin de daha ötesine gidiyor yani. Hani Kerbelalara kadar gider Aleviler için, bir de Osmanlı için Yavuz Sultan Selim değil mi? yani konuşuyoruz ya aslında. Hakikaten çok zor Sabiha Gökçen'in limanına gitmek o öyle kolay bir şey değil yani. Hâlâ diyor ki sen diyor ben seni ... diyor. Böyle görüyorum. Ben tüm bu atmosferin içinden, bir de kadın olarak söylüyorum. Yani kimliğim var, inanç biçimim var hâlâ bugün olmuş mühürlüsün,

işaretlisin. İşaretle durdum, durduğum yerden. Bunun içinden bu kadar görülmeyen bu kadar, katledilmiş yani. Onun başka cümlesi yok. Katledilmiş, kırma uğratılmış bir soydan gelerek söylüyorum bunu. Ama bak bunların hepsini söylerken, bunlarla uğraşırız. Bunlarla nasıl uğraşırız? Bunların hepsinin çözmenin yolu bunu böyle anlayacak samimiyette, sahicilikte, inançta insanlar yapacak. Bunu kadınlar yapacak. İşte o yüzden, yani evet ulus devletle doğru. Kadınlar yapacak, ulus devleti de onlar yıkacak. Çünkü onlar da şey yok ki, sınır mınır meselesi yok. Ya sınıra takılacağımıza inanmıyorum ben değil mi? Nükleere mi yatırım yapacağız. Allah'ını seversen. Böyle güzel bağlar bahçeler yapıp birbirimizi... Ben hep diyorum kadınlara dünya kalsaydı şu misafir odası sıradan bir yer değil bence kadınlar için. Dünyasını koyuyor ya danteller, manteller... Karşı komşuda günler yapılırken kadınlar tüm marifetini sergiler, tesadüf bir şey değil.

Ülkeleri bu kadınlar Bazen diyorum, kesin diyorum bahçelerini birbirlerine gösterirlerdi. İsmi bir ülke olmazdı, sınırları... Yani birbirimizi gidip gördüğümüzde birbirimize göstereceğimiz, en fazla rekabet edeceğimiz şey, bak daha ne kadar güzelini yapmış olurdu diye düşünüyorum ben. Hani artık bahçeler, bağlar, çiçekler, binaların içi, mimarisi, sokaklar. Yani öyle düşündüğümde çok heyecanlanıyorum. Yani değil mi? Estetiği. Hayatın estetiği yerine gelecekti. Çünkü kadın estetik. Yani şey değil. O 90'lı yıllardaki gibi geri zekâlıca şeyler gibi değil, ama kadının yaşama kurduğu bağ estetik çünkü. Yani bir bulguru verdiğinde kırk tane şey yapabilen kadın, yapar. Estetik çünkü. Bir de onu süsler yani. Bir tane tasın içinde o bulguru öyle bir yapar ki, sen böyle, ağzın açık kalır öyle. Yani böyle bir şey diye düşünüyorum. En azından hissettiğim. Yok hiç bunda zerre azalış olmadığı gibi, gittikçe inanıyorum. Çünkü zorun şeyleri arttıkça. Yani son yıllarda hepimiz tanıştık.

Gittikçe bu basınç altındayken hani dünyada da sağ bu kadar baskınken, sermaye bu kadar baskın, ülkede gittikçe kendini inşa eden bir yeni bir faşizm varken ve bir tane yer umudu hiç kır bırakmadı ya kadınlar, yani hiç Pandemi dediler, sokaktan çıkmadık, derdimiz büyük değil mi? Yani o birbirimize sarıla sarıla.

İşte 15 Temmuz sonrası hiç gık çıkmazken biz sokaktaydık. İstiklal Caddesi'ni hatırlar mısınız? Çalışma vardı. Girilecek yol yok ama biz bulduk bir yolunu, yürüdük oradan. Birbirimizin ayağına basmadan, zeval vermeden, birbirimizi tuta tuta. En son şeyde, 25 Kasım saldırısından sonraki 8 Mart iki yıl önce miydi? Pandemi biraz tarihi mahvetti. Bu eylemleri bile sadece konuşsak neden kadınlarla olacağını bir daha hissederiz. Yani daha şey oluyorum. Çünkü onlar, hatırlıyor musunuz böyle ittiler ve saatlerce durduk durduk durduk. Sadece itmenin dalgasını hissettik. Bir moment. Fiziki bir etki. Ama orada bile sağımda solumdaki herkesin, sadece kadınların, birbiriyle ya hakikaten böyle kolu bile ezilmesin diye birbirimizin, çabaladığımızı. Nasıl öyle oradan böyle dalga dalga güzel güzel çıktık. Ve ezmeden, bırakmadan, o şey ben çünkü yıllarca biz şeye de eylemlere de katıldık ya karma eylemlere. O karma eylemlerdeki o ses, gürültü, O bir de şey var böyle yani. İlla bir yere, vuruyor.

Kadın vururken bile ritmik vuruyor be. Yani o şey yapıyor. Kadın öyle bir yöntem seçiyor ki sesi, çığlığı, birbiriyle kurduğu bağ, ham ahenk yani. Evet, doğru kelime, ahenk. Ahenkle yapıyor ve bu polis de bağırarsan beklediği bir şey. Buna karşın bir şeyi var, argümanı var onda. İşte nedir o nesnenin adı? Kalkan. Kalkan var, biber gazı var, kendini gayet korumuş. Korunaksız bir yer var, biliyor musun? Bir kendi erkekliği, ikinci de hakikaten devlet bizim karşımızda ne yapacağını bilmiyor ve dünyanın her yerinde böyle. O ahenk karşısında ezberleri bozuluyor. Yani hazırlıkları yok, zihinsel bir hazırlıkları da yok. Bu anlamda da avantajlıyız. Böyle. Yani bilemedim başka. Ne? Ya çok şey var anlatacak ya. Ben şimdi oradan girerim, buradan girerim ama... Karma işlerde de olalım yani. Ben bu arada şey değilim... Devam ediyoruz hepimiz ama çok yorucu. Çok enerjimizi yiyor.

Ve sürekli onların sundukları akıl ve yıllardır ürettikleri güzergâh var hala, yıkmaya çalıştığımız. Kendi bulunduğumuz kurumlar ve örgütler dahil. O güzergâhları bir yıkabilirsek son yıllar da buna uğraşyoruz. En azından kendi adıma bununla uğraşıyorum sadece. Şu ezber akli bir bozabilirsek, şu güzergâhı. Patikalar güzel ya. Yani patikaları bulalım yani. Bunlar bize otoban diye pazarlıyor valla yok o patikalar candır yani. Samimi, sahici ilkleri olan o patikalar da kadınların zaten. Onlar çoktan otobana gittiler, onlar çıktılar. Eril zihniyet, otobanda gidiyor. Patika çok samimi, sahici. Bir de seçiyor yani zarar vermeden hem kendine hem doğaya. O patikayı biz bulacağız yani. Kendi bulunduğumuz kurumlarda da böyle bir şey hissediyorum. Gerçekten, çünkü geleceği böyle bırakmamalıyım mesela.

Kendi kurumlarımızda, hani demokratik kitle örgüt örgütlerinden tutun, meslek örgütüymüş, sendikalarımız. Öyle hiç azade değil. “Ben devrimciyim” diyen yapabilir. Dönüşümü kadınların yapması. Yapacağız yani, boynumuzun borcu. Bunlara mı teslim edelim yani? Etmeyelim. Evet, yani gerçekten etmeyelim. Yok. Ekolojik değiller, zaten zinhar, estetik değiller. Yok, yani ya evet. Biz bunu yapalım. Gençlerin de cesareti, enerjisi ve “kadınlarla yaparız”ı böyle sloganvari söylemiyorum. Bugün çok tarihsel bir gündeyiz çünkü. Ben çok güzel olduğumuzu... Gözlerine bakmak dahi beni duygulandırdı. İyi ki bakmışım gözlerine, umut veriyor ya, böyle kadın kadına kadın kadının yurdu; anlıyor yani ne desem ciğerden anlıyor. Şimdi bugün çocuklar.... Boğaziçi Üniversitesi için bir araya geleceğiz. O yüzden de o gençler şu karanlıkta, bu kadar pandemi, sosyal bir izolasyonu becerebildiler bizler de buna biraz teşne olduk. Nasıl oradan böyle o kampüsün içinden o gençler bizi “Bir dakika ya nefes alın nefes” dediler. Yani nefes oldular bize kaç gündür, bir heyecan var memleket aynı memleket, durum aynı durum ama bir şey var orada. Umut var. O yüzden gençlerle kadınlar yapacağız yani diye düşünüyorum. Bugün en azından bu tarihi günde konuştuğumuza göre o buradan onlara canım sevgiyle, hürmetle iyi ki varlar. İnsanın umudunu arttırıyorlar. Her şey çok iyi gidiyor. Bir damla umut ve cesaret yüzlerce kuşatıldığımız teknik donanım, fizik hepsini ezer geçer yani. O cesareti birbirimize evet bulaştıralım yani. Yapabiliriz yani. Bugüne kadar hala da böyle kızlar hep bana şey der: “Sen hep böyle umutlusun” Ya hakikaten inanıyorum çünkü öyle şeyden değil yani. İnaniyorum çünkü yapacağımıza inanıyorum ve güzel yaşayacağımıza inanıyorum görürüm, görmem. Biraz zaman konusunda insan istiyor ama bence toplumsal değişimlerin zamanında biraz aceleciymişim, en azından kendim. Şimdi tanıklığım öyle yani mesela, benim tanıklığım, Rojava’da bir değişim yaşanıyor, böyle kadın devrimi çok özel, çok kıymetli ama öyle kolay olmuyor yani. Bir sabah uyandığımızda devrim olmayacak yani. Hele erkekler yapıyorsa o devrimden de hayır yok. Bizim işimiz yine çıkar. O yüzden aman aman. Onlar yapacak ne olacak kızıl bayrakları asınca olmuyor. Biz yine uğraşacağız. Ya bazen diyorum iyi ki onlar da yapmamış, böyle zaten toplu bir devrim lazım. Ve en çok şey önemli.

Erkekler farkında değil. Kadın özgürleşince çok iyi bir hayat bekliyor onları da. Onu fark ederler umarım. Yani onun hiç yaşamadıkları için çok zorlayıcı çünkü erkeklik performansı, erkeklik, iktidar, erkeklik, sürekli bir yükseklik, diklik meselesi ya böyle. Fizyolojik, biyolojik ve zihinsel. Hakikaten şey olursa sakinleşirlerse iyi gelir onlara da yani daha bir sade, daha kendi gerçekleriyle yaşarlar. Sürekli bir performans ve sürekli bir yükselme duygusu çok yorucu bir şey. Bunun da farkında değiller yani. Birbirimizle yaşayalım zaten zinhar erkeksiz de bir dünya demiyoruz. Zihniyetleri değişirse diye düşünüyorum. Ama boş verelim biz kadınlar önce kendimize gelelim de, onlar da.

... Tıp fakültesini yani kazanıyorsun gidiyorsun ailenin şeyi olarak gidiyorsun, bir kere bir sıfır ailede öne geçiyorsun, yani toplumsal konum olarak. Yedi sülalenin seninle ilgili şeyi değişiyor. Yani toplumsal kodlardaki kadın beklentileri değişiyor. Ne yediğin ne içtiğin, nasıl yaşadığın, ne giyindiğinin bir önemi kalmıyor. Bunun hekim olmakla da çok ilişkisi var. Ben çok açık söylüyorum hemşire olsam bu kadar olmazdı. Yani hemşire olsam bugünkü hayatıma konuşma haddi gösterirlerdi hâlâ kendilerinde. Ama toplumsal hiyerarşik ilişkilerde hekimlik üst düzeyde bir şey olduğu için oraya bir uzanamadılar. Onun rahatlığını yaşadığımızı söyleyebilirim hekim camiası adına kısmen. Gittiğimiz

yerde, tayin olduğumuz yerde, kısmen yani toplumsal rollerde o hekimi rahat rahat taciz edemezsin. Bir hemşire arkadaşım, bir öğretmen arkadaşım, bir ev arkadaşım çok daha açıktır buna tabii ki.

Ama üniversiteyi kazanıyorsun gidiyorsun, üniversitede kadın öğrenciyle erkek öğrenci arası fark var mı? Tabii ki. Tabii ki. Nerede var? Eğitim eşit veriliyor ve evet herkes yapıyor. Bu arada hiç farkındalar mı bilmiyorum ama hakikaten kadınların üniversite kazanma oranı, kadınların iyi alanları kazanma oranları tamamen kadın. Yani kadınların arttı sayısı. Oran çok yükseldi. Yani bu şey hikâyesinde dedim ya; bizde kızlar tutundu. Kadınlar bu hayatta şey oldular yani ihtiyacımız var çünkü. Çok ciddi bir kere kadın oranı arttı. Tıp fakültelerinde de diğer mesleklerde de kadınlar yüksek puanlı, “daha zor meslekler daha çok şey yapanlar” Erkek yoğun mesleklerde kadınlar da şimdi çok. Bu iyi bir kazanım. Çünkü kadınlar tıbbiyeli olamıyormuş zamanında. Tarihimiz çok sıkıntılı. Kadınlar tıbbiye okuyamıyor. İlk doktor olmak isteyen kişi Yunan mıydı? Şimdi o hikâyeyi şeyi unuttum, çok utanmış olayım. Erkek kılığında giriyor ve sonra fark ediliyor bunun kadın olduğu. Çok acı değil mi yani? Okuyabilmek için ilgisi için çok zor bir şey yani. O yüzden şey değil. Alan da gerçek fiili durumda kadınlar çok fazla. Kadın öğrenci olarak gidiyorsun bir kere şey daha oradayken senin yapman gereken bölümler sana hissettiriliyor. Bir kere senin dış fiziğine yine bakıyorlar. Güzel kadın, güzel olmayan kadın, bacak boyun, vücut ölçülerin. “Forma kimde en güzel duruyor?” Bu konuşulur yani. Bildiğimiz için söylüyoruz.

Buradan var etmeye başlar o erkek dünyası. “Ya şu kız kardioloji stajında ben gördüm 4’üncü sınıflarda, biliyor musun?” “X” Kadın da demez; “O kızını gördün mü?” Çok başarın falan da değil. Senin hâlâ kaşın, gözün, memem, kalçan, bacak boyun, belin falan konuşulur. Ya da varsa ilişkilerin konuşulur ya da ilişkilenebilir isterse... Hani erkek dünyasındaki asistanmış, uzmanmış hocaymış fark etmez. Okul ortamındaki tabii ki öğrenci arkadaşlarına ait. Erkeklerin gündemi yine oradan yürüyor. Yani kadınlara o yüzden daha şey yaparken, dördüncü sınıftan sonra yavaş yavaş hocaların senin rahat meslek seçmeni isterler. Nasıl? “Kızım öğretmen ol, öğretmenlik iyi meslek, tam bayana göre.” Bu “göre”yi ömrüm boyunca hiç anlamadım, o “göre”yi duyduğum yerde de zaten hep o yola girdim ben o dedikleri yerin tersi yerden gittim de. O “göre”si yok, “göre” dediğiniz yer sizin yeriniz yani o yüzden sana şey yapılır böyle yani. “Cildiye seç; böyle fizik tedavi seç, böyle rahat olsun, radyoloji seç” Niye? Çünkü çocuk çocuk... Çünkü evine vakit ayırırsın, çocukların olur vakit ayırırsın, eşine vakit ayırırsın, vaktin olur. Ama kim için vakit? Kendin için değil. Daha o zaman sana ne olman gerektiği söyleniyor. Yani işte genelde de dikkat edersen şeyi farklıdır.

Şimdi TUS seçimleri değişti. Yani Tıpta Uzmanlık Sınavı’nda birazcık yasaların değişmesi, performansal dönüş programların... Bu dediğim alanlara geçiş herkes için cinsiyetten bağımsız arttı. Çünkü hiç kimse riskli bölüm istemiyor artık. Çok ciddi bir şekilde sıkıntılı. Cerrahi branşlarda olmak, beyin cerrahi. Kadın doğum mesela en çok başı belaya giren bölüm. Şey anlamında da onur kurullarına gitme anlamında da bizim meslek örgütü de öyle. Şeyde de öyle yasal olarak da mahkemeye gitme oranı. Ortada kadın ve çocuk olunca kavga, şiddet, her şey acil doktorlar ve kadın doğumcularda çok yüksek. Bu branşları artık kimse istemiyor. Öncesi öyle değildi. Bundan öncesi yine bölümlere bakıyorduk. Göğüs hastalıkları kadın yoğun, enfeksiyon hastalıkları kadın yoğun, anestezi kadın yoğun bir bölüm. Dermatoloji kadın yoğun, fizik tedavi kadın yoğun bir bölüm. Yani o şekillenmeye göre de biz de gitmişiz yani hani.

Mesela biz geçen yıl bir çalıştay yaptık; çok güzeldi. Bence ilk defa bizim meslek örgütü ile yaptığımız en güzel işti. Çünkü en önemli şey kendini konuşmak ve önce kendinden başlamaktır ya. Hani biz her yere çok iyi tarifler yapıp konuşabiliyoruz. Bu yetkinliğimiz var ama kendimize çok vakit ayırmadık. O anlamda da meslek örgütümüzde de dahil olmak üzere kadın hareketi çok yükselmeye başladı. Çok iyi bir şey bu. Yani mesela ortopedist kaç tane kadın var tanıyor sunuz? Kulak burun boğazcı, cerrahi

branşlar... Yani tıbbiye de şey hiyerarşinin zirvesi zaten, tarihçesine girmeyeyim ama hakikaten tıbbiye şey. Yani böyle hiçbir kışıladan farkı yok yani. Girdiğimiz ortam bir kere hoca, asistan, öğrenci hani altı hemşire, temizleyen..... Ekip olarak böyle, tam bir askeri sistemde büyüyoruz biz. Okul hayatımız dahil olmak üzere. O yüzden tabii ki kadın olarak çok zorlandık. Bir kere hiçbir şey yapmazlarsa bile o hiyerarşik zincir çekilecek dert değil. Yani hiç demokratik değil. Orada kadın tabii ki daha da şey seçiliyor zaten, zorlandık. Tabii biz tabii ki çocuklardık orada solcu çocuklardık. Ben orada da... Ben daha okula ilk yazıldığı gün öğrenci işlerindeki adam dönüyor bizim solcu arkadaşlara diyor ki “Alın size bir tane daha geldi.” Daha beni kimse tanımıyor oraya giriş yaptığım dakika devlet erkân yapmış. Bana yine beni bir yazmış, yine bir işaretlemiş. O işaretler hep var. Öyle bakma sen çıkıyor ya işaret, işaretleniyoruz biz her yerde. O işaretle başladım. E tabii ki doğru diyor evet ya ben o üniversitede de evet onların yanlışlarını söyleyecektim ki yaptık yani hep çok ciddi bir şey öğrenci hareketinin de yükseldiği yıllar olduğu için ben o zaman da işte öğrenci mücadelesinde yer aldım. İşte örgütlendim. Sağlık hakkı mücadelesi.

Ama benim zamanım, 94 girişliyim. Kadın hareketi, bu kadar üniversitelerde iyi değildi. Çok üzülüyorum. Bir yandan da umutlanıyorum. Şimdiki gençler çünkü çok iyi bakıyor. Üniversitelerde kadın kolları var. Özgün söz kuruyorlar, tavır alıyorlar, tutum alıyorlar, korkunç güzel bir şey bu. Korkunç kelimesi kötü oldu. Çok güzel bir şey. Yani ama bizim zamanımızda yoktu. Benim o dönemler, bu kadar kadın meselesi olmamın biraz şey aslında kadınsın bunları bu kadar şey yapmıyorsun. Yani tutum alırken bu kadar feminist bir yerden almıyorsun. Ne oluyor? Gıcık oluyorsun duygusal tutumlar alıyorsun. Yani politik bir tavrın çok olamıyor aslında. Politikleştiremiyorsun. En fazla o insanla mesafe koyuyorsun; o hocaya karşı örgütleniyorsun ve tavır koyuyorsun ama bunu bir feminist bakış açısı ile yapamadık biz. Yani o dönemlerdeki eksikliğimiz buydu. Ama yoktu da yani çok zayıftı, çok cılızdı. Tabii ki ekilmeye başlanmıştı; tabii ki vardı. Türkiye’de kadın hareketi başlamış etmiş ama hani o üniversitelere girmesi, bu kadar özgün sözünü kurma halinde henüz yoktu o yıllarda. En azından benim okuduğum Akdeniz Üniversitesi’nde yoktu. Diğer üniversitelerin tarihi için hiçbir şey söyleyemem. İstanbul Üniversitesi’nde başlamış mıydı bilmiyorum.

Ama 94 herhalde bizim ortak yanımız. Yakın yıllar. Yani en azından o kadın hareketi açısından o yüzden böyle bir şeyimiz yoktu. Ama bunları şimdi tanımlıyoruz, adını koyuyoruz, ben bugün rahat rahat ne kadar eril ortam olduğunu bugün söyleyebiliyorum. O günler söyleyemiyordum ama sevmiyorduk; ama ait hissetmiyorduk, ama eşit hissetmiyordum hiçbir zaman hissetmiyordum. Bana hekim olarak da o okul da biçilen rolün ne olduğunu biliyordum yani. Evet, vakti olan yarın öbür gün o vakti başkaları için kullanacak bir kadın modelisin sen. Ve bir de hiç yıpranmanı istemiyorlar. Tıbbiye yorucu uykusuz kalıyorsun ya. Hiç konuşulmuyor, hakikaten var. Hani çok kendini yıpratma. Çünkü sen onun yanında bir objesin ya. Böyle hep güzel görüneceksin. Ne mümkün senin sarkman, yani hep bakımlı, hep özenli, çocuğunun iyi annesi, her zaman yanında taşıyabileceği o görüntü imajı bozamazsın sen. O ki en güzeline layıktır, O ki... Tanrılaşma yani hakikaten.

Hani birden bu aklıma geldi. Yani şimdi böyle geldi. Tanrılar yok yani. Yani şeyi bırak, hatta fiziki olarak bile tıbbiyede “Niye doktorluğu seçtin?” ile başlar millet. “Keşke doktorluğu seçmeseydin çok ağır meslek.” O bir kere onu bir yıkıyoruz, gidiyoruz orada bir kere daha karşılaşıyoruz Oradan çıkıyoruz, alan seçerken karşılaşıyoruz. Alanımıza gidiyoruz yine karşılaşıyoruz. Meslek hayatımda ben hastaneden başladım. Erzincan’a geri döndüm. Erzincan’a döndüm. Ya şöyle: Çok açık ben çok istiyordum yani Kürdistan’da daha Kürdili yerlerinde yapayım. Çünkü benim Zazacam çok iyi ama Kırmanci’yi çok öğrenmek istiyorum. Bölgede çalışmak istiyorum yani. Daha böyle bölgede olayım bir Kürdistan’ı bir göreyim bir de dili de öğreneyim. Bir de insanlarımızla bir temasım olsun; şey değil insanlarımızla hizmet edeyim değil. Hizmet meselesi değil, hizmeti gider her yerde yaparız. Ama biraz o deneyimi avantaja çevirip biraz daha iyi anlayayım. Yani Kürdistanı... Bir de diyorum ya Dersim

dışında bölgeleri bir görmem lazım. Yani Dersim üzerinden bir Kürdistan okuması tam yapmak doğru olmaz, eksik; tonlarca eksik kalır. Bir gözlemleyeyim oradaki yaşamı gözlemleyeyim, politik şeyi gözlemleyeyim. Tabii ki benim orada politikleşmem zaten ayrı meseleydi. Ben, kadınlar beni örgütledi. Ben öğrenciyim, kadınlar memelerinde bebeklerle kamyonlara atlayıp hamurları böyle ellerine atıp kamyonlara atıp HADEP çalışması yapınca ben nereye gideceğimi anlamıştım. Hep diyorum bu kadınlar beni baştan çıkardı. Benim yani hiç böyle ailemden gelen bir şey değil. Ailemde yok yani. Kürt özgürlük hareketiyle ilişkisi olan kimse yok. Oralar biliyorsunuz diğer Türkiye sol hareketlerin güçlü olduğu yerler. Hiçbir şey yok yani. Ben hatta ailede ilkim yani. Bu konuda da ilkim. Öyle hep ilkler bende.

Diyorum ya yazık birileri daha yapsa da ben de kurtulsam bu işten. Hep ilk değişiklikler benden gittiği için... Gittim ama olmadı, yani şeydi çünkü duruşmam vardı. Ben o zaman yargılanıyordum öğrencilikte 99'da bir operasyondan alındım. Büyük bir gözaltı furyasından alınmışım. Bilmiyordum samimiyetle. Ben alındım, o mahkemede böyle şeyle gitti, yani zaman aşımından falan bitti. 10 küsur yıl ben o mahkemeye yaşadım. Hatta bittiğinde “Ben ne yapacağım yani?” bir boşluk duygusu falan oluyor. Belki anlayanlar olabilir bu durumu. Ne güzel oyalanıyordum. Ben hep hayatımda bir taşıdığım yanı başında taşıdığım on bir yıldır da taşıdığım şey gitti. Kaldım öyle neyse. Yani zeval vermesin, hiç boş bırakmadık sonra. Çünkü biz yolumuzdan şaşmadık ya? İşin şaka yanı bir yana. Benim de o zaman mahkemem var, zaten ailemde çok tedirgin, zaten ilk defa bir böyle bir davam, gözaltı olmuş, şey olmuş, görmedikleri bir şey. Kendi içimizde ilk defa tanık oldular. Gözaltı, şu bu... Bayağı bir şey oldular, o dönem bir sarsıldılar. Sonra şey dediler: Diğer yerleri seçersen oralarda... Yani abim mesela şey dedi: “Ya ben seni biliyorum sen çok iyi bir hekim olacaksın. Sen insanları zaten seviyorsun. Sen insanları orada severek muayene edeceksin ve onlar sana direkt “örgüt üyesi” diyecekler. Devlet senin başında böyle duracak” dedi bana. Yani sadece orada iyi hekim olduğun için ve sevdiğin için, dedi, başına bela olacak, zaten mahkemen devam ediyor, hiç böyle başlama. İyi dedim, Erzincan'a gittim işte yani. Hani orada da Erzincan'da devlet her yerde. Değil ama orada daha bir tık şey sosyal sahiplenme ve bir tık daha güven alanları vardı. Hâlâ çünkü orada insanlar var tanıdığımız ettiğimiz filan. Kendilerince öyle bir uygunluk. İyi dedim gittim ben çalıştım.

Hastaneden başladım. SSK hastanesinde meslek hayatıma başladım ben. Öyle güm, acilin ortasında başladım böyle mesleğe. Alışık değiller. Pratisyen hekimsin, yani pratisyen hekim böyle hep en dipte görülür ya. Uzmanlar var, pratisyen hekimler var. Gerçi SSK hastanesi daha iyi direkt ruhlu bir yerdi. SSK özgün bir alan. Ama böyle kadın hekimsin, gitmişsin yıllardır hep oraya erkek hekim atanmış. Bir iki kadın gelmiş onlar da asker eşi falan klasik işte tayinle gelmiş gitmişler falan. Zaten hastaneye gittim çocuk doktoru var, ben varım, iki kadındık. Sonra dört tane falan daha kadın geldi. Yani kadın sayımız zaten az hastanede. Bir de acile bir kadın gitmiş, bir de böyle bir şeylerden de anlıyor, tek şey bu: “Erkek gibi kadın ya”. “Niye erkek gibi?” diyordum ya. Kendim gibiyim ben ya. Yani iyi yapıyorsan da erkek gibi oluyorsun en fazla yakınlaştırdıkları yer orasıydı. Yani hep benim hâlâ bugün olmuş yani aradığında benimle çalışmış arkadaşlar, “erkek gibi kadındı” falan der. Değildim. Çok da kadın gibiydim. Gayet de kadın gibiydim, gayet de işimi yapıyordum. Sizin gibi işimi yapıyordum. Yani o iş işleyemiyorlar bir türlü yani. Almıyor kafaları. Bir kadın bu kadar uykusuz kalabilir mi? Bu kadar uyku, bilmem ne... Böyle, bu kadar rahat masaj yapar mı? Kaldırıp indirir mi? Fiziki bir şeyi de var ya gücü de var ya o işlerin. Böyle her şeyi kendinde özdeşleştirmiş. Kadın yapamaz yani. Benim gündüz böyle poliklinik yapıp topuklu ayakkabımı giyinip sonra eve gidip yemek yapmam lazım yani. Onların görmek istediği bu. Bir de ben caddeden geçince de “Aaaa yeni bir doktor hanım gelmiş.” deyip beni incelemeleri lazımdı. İnceliyorlardı ama hiçbir şekilde ben şeyi çok sevdim orada bir kere gittim. Tabii Antalya'dan gitmişim böyle. Kılık kıyafet meselesi o kadar rahatım ki hiç hayatımda tartışılmamış bir şey. Ailemde, yaşadığım kentlerde hiç sorgulanmadı bu. Kılık kıyafetim. Memuriyete ilk başladığımda da başhekime dedim ki “kıyafetler ile ilgili bir sıkıntı var mı?” “Yok” dedi. “Tamam” dedim “çünkü ben daralırım

yani.” Hani ben bozamam kılık kıyafetimi. Yani şey bahsetmiyorum yani anladıkları kıyafetleri giyinemem yani ben o memur yasası falan. Hani bak hâlâ diyorum yasası masası hiç anlamam. Yıllarca bürokrasinin içindeyim hiç anlamadığım şeyler ne yasa bilirim ne bir şey bilirim. Biraz böyle anarşist. Adamları kılık kıyafetlerimde bir gün askılı atlet giyindim tişörtümü, üstüne de bir gömlek attım. İş yerine gittim. Çok kötü hissettim kendimi. Acilde formalarımızla çalışıyoruz. Çünkü kan revan hakikaten. Akşam giyinirken tekrar baktım “Ya” dedim “sen ne yapıyon ya? Cesaretin yoksa giyme bu üstüne giydiğin gömlek nedir yani? Sen hava sıcak diye şu atlet tişörtü giyinmişsin.” Onu dürdüm çantaya koydum, bir daha da öyle bir şey yapmadım. Hiç yapmadım. Çok rahat söyleyebilirim inan ki Erzincan’da İstanbul’dan daha rahat giyindim.

Ya İstanbul daha kendimi, bazı yerler için, kendimizi koruyamayabiliriz hiçbirimiz. Şu anki dönemi söylüyorum yani. Gerçekten öz savunmam yok yani bunlara karşı. Fiziki bir şeye karşı öz savunmam yok. Yani kendimi savunurum, niye bunu giyindiğimi söyleyebilirim ama fiziki şeyimiz olamaz. Şu an böyle bu korkunçluk düzeyinde, ama orada doktordum artık şeyde çok rahat ettim. Benden sonra gelen tüm doktor kadın arkadaşlara da tabii iyi geldi bu. Çünkü onlar bir gelmiş tedirgin olmuşlar beni görmüşler kızlar çıkardı dekolteleri. Çok güzel bir şey yani. O da bilmiyor yani. Kapatıyor ergenliğimizdeki gibi memeyi göstermezsin ya, aynı kodlara geri gönderiyorlar bizi. Göster yani.

Kim dokunacak sen bil yeter. Değil mi yani? Sınır bu kadar yani, onları ilgilendirmiyor. Bu onları mesela biraz rahatsız... Anlamıyorlar da biraz tabii “Bu kadın böyle tamam rahat ama bir yanıyla da Allah Allah. Ama bir sınır da var bunu anlamadılar mesela bir dönemde. O indirekt böyle kenardan bir dolaştılar çünkü yani. Direkt değil ama indirekt, bir flörtöz davranışlar falan. Ama şey yapmıyorlardı. Orada beni hekimlik korudu bence ya bir de. Hani doktor olmasam çok fena olurdu orada. Çok tacize... çok tacize uğradım. Bütün bunlara rağmen uğramadım mı? Uğradım tabii ki. Uğruyorsun. Oranın bir zengin ileri geleni... Ne oluyor, toplumsal rolde kendini denk hisseden sana cesaret ediyor. Ya koltuğu vardır ya parası vardır. Böyle bir titri falan vardır. Onlar geliyor, dolaşıyorlar. Tabi şey, rahatsız edici şeyler. Benim orada çok acayip şey olmuştu. Ben işte kendimde şunu fark ettim ama bir de güvenlik sınırları kurmuşum işte. İki üç aile vardı görüştüğüm. Bunlar hepsi evliydi, çok sevdiğim arkadaşlarım ama hepsi evli, tek bekâr, yalnız benim. Bu da sıkıntı. Ya biz bunları konuşalım. Mesela tek başıma kadın olmak çok büyük bir zaten “ahlaksızlık” yani her türlü ahlaksızlık var onda yani. Bir beklenti, bir çalınacak kapı, hal böyle yani, bu benim için böyle bakılmalarını da anlayabiliyorum çünkü onların kafası öyle çalışıyor. Yani böyle gittiğimde bunlar da bakıldı. Yani bunların hepsinin bir checkistleri var bakıyorlar. O checkliste tık tık çentikler atılıyor. Aslında böyle güç dengelerinde kendi yanıma garantiler almışım ben. Kendimi korunaklı alanda yaşatmışım. Ve o korunaklı alanın dışına şey yaptığı an yine saldırabilirler, gücüm yetmeyebilir yani hani bunu sonra fark ettim, yapmışım yani.

Çünkü bir diş hekimi arkadaşım eşinden ayrıldı orada. Kadın, küçük kente herkes seni tanıyor yani. Emekli sandığı veya üzeri muayene halinde bir şey geliri olan parktaki arabalar kimindir? Bir küçük şehir öyledir, her şeyin bilindir yani. Kim kimdir ne yer ne içer. Ya kadın eşinden ayrıldı, ertesi gün bir önceki hafta ailecek, kutsalların bir araya geldiği mekânlarda bir araya gelmiş, yemişler, içmişler Ertesi hafta adam kadını hemen taciz etmeye başlıyor. Ve bana çok kritik bir şey söyledi. “Sen yıllarca burada tek başıma nasıl yaptın?” dedi. “Ben boşandıktan sonra, ertesi gün hemen adamların mesajı değişti.” Yıkılmış kızcağız, birdenbire evlilik korunaklı alandan çıkıp tek başıma kadın olduğu günün ertesi ya. Böyle hızla olunca da sarsılmış. Ben dedim “ben yıllarca tek başıma yaşıyorum Başıma geliyor, gelmiyor mu dedim. Geliyor ama ya altında kalıyorsun ya çok üzülüyorsun ya kişisel yaşıyorsun. Şimdi olacak değil mi canım? Şimdi ne kadar güzel. Kendi içimde ne tutacağım? Anında bunu anlatabileceğim bir meca ifade edebileceğim bir yer iyileşmemize çok iyi gelirdi yani. Orada hiç beklemediğim yerden adam bir gün eşini eve bırakacak, benim o zaman arabam yoktu. Adam eşini şey yaptı, beni eve bırakırken “ne düşünüyorsun, nasıl bir hayalin var?” dedi. “Ya vallahi dedim, şu anda şu anda çıkıp

gitmek bu şehirden” dedim. “Seni götüreyim istediğin yere” dedi. Cümlelerin arkasını tahmin ettim. Çevirttim. Geldim ve ondan sonra bana mesaj attı, böyle gayet toplumsal konulu bir alan.

Yani senin yalnızlığınla, solunda, sağında direk yolu arıyor. İki kadeh... yani böyle zayıf noktaları çok, peşine düşmeye çalışıyorlar. Orada işte... Şimdi tabii alakası yok, şu an hakikaten güçlüyüz yani. Tek başına güçten bahsetmiyoruz. Ben o zaman da o adamın gereken şeyini, karşılığını verdim ama yetmiyor bu biliyor musun? Ve bunların hepsini bitirecek şey, hepimizle ilgili bir şey. Yani meslek hayatında bunları çok görüyorsun. Cinsel olarak, sözlü, fiziksel şiddetler yaşıyorsun. Taciz yaşıyorsun yani yaşıyorsun hepsini. Yaşamayan kadın yoktur yani bizim tıbbiyeden de. Yani ben öyle hiç... Yok öyle bir şey, çünkü o zaman sen yani... çok tehlikeli bir şey var “hani bana niye yapmadı” diyen bazı kadın arkadaşlarımız. Yok öyle bir şey, sen, yani yaşamadım diye bir şey yok. Yaşamışsındır. Ama sen farkında değildin. Yani öyle bir şey yok. Hepimizin çok ciddi... O yüzden biz kadınlar bu kadar bir araya gelebiliyoruz, değil mi? Bak “beyan esastır”ı, inanmakla birlikte sadece “benim arabam çalındı” diyenlerden daha azmış yalan söyleme oranı. Niye biliyoruz. Bir kadın kolay kolay bana taciz etti der mi? Toplumsal her şeyini altüst edecek bir şey söylüyorsun. Yani arabamı kaybettim demiyorsun, para kaybettin, pulsuzum, çulsuzum demiyorsun. Benim sınırlarımı aştı diyorsun ya. Yani ihlalden bahsediyorsun, kolay bir şey mi bunu söylemek değil mi ve gel bunu erkeklere anlat ya da anlayamayan arkadaşlarımıza anlat. Tabii ki çok açık ya yani evet ve bunlar dönüyorsun, geliyorsun hekimsin dedim ya tarihselliği tıbbiyenin hiyerarşik, militarist, eril. Yani o yüzden buradan üstüne daha ekleyeceğim yani. Türkiye Cumhuriyeti için de ulus devletin kendisidir. Yani (...) de öyledir. (...)’nin tarihçesine bakın, amcalar falan, o İttihat Terakki, Kemalist bir kadrodan başlıyor yani Haydar Paşa’dan başlıyor. Bakın ilk Kurtuluş Savaşı’nda başlıyor yani milli denilen, ama bir yanıyla da çok ulus devlet, çok Kemalist ve hepsi erkek. Ve biz o (...)’den bugün 2021 yılında konuşuyorum. Hâlâ uğraşıyoruz, uğraşacağız ama. Hani meslek örgütünde dahil erillikten azade değil. Onun da çünkü tarihleri oralara dayanıyor.

Çünkü o da o hiyerarşiden geliyor. Nasıl başhekim genelde kadın olur ya? İşte, erkek olur. Ay ne güzel, sevindim, artık kadın oluyordu ya. Yani eş başkan eşitliktir falan. Oluyoruz, olacağız, olacağız oluyor bunları çalmaya başladık. Ne güzel, dilim sürçtü değil mi? Sevdim bunu. Yani hiç böyle kadınlara nasıl yönetsel vasıflarda kamusal alanda izin verilmiyorsa, demokratik alan dediğiniz kendi alanlarımız kendi ürettiğimiz mekânlarımızdır bunlar. Burada da aslında bize yer yok. Nasıl yer yok? Yani kadınları çok yapmak istemiyorlar. Yaparsa da bu mesela profesör olacak yani. (...) Başkanı profesör olmalı. Ama kalmayacak, ben geçen dedim ki “istese de istemezsek de doğası gereği birkaç dönem sonra elimizdeki Prof. havuzumuz bitiyor arkadaşlar.” Çünkü (...)’na sonuçta sol sosyalist demokrat insanlar geliyor. Havuz bitti. Yeni sistemin şansına yeni akademisyen arkadaşlarımız yetişmiyor. Prof. olamıyor zaten. Yenilerde yokuz eskiler de bitti. İki dönem kuralı var. Ne yapacağız yani. Hani zaten teknik olarak da bizi zorlayacak bir süreç. İkincisi niye? Niye profesör?

Aaa gerek yok ama tabii biz şimdi kendi içimizde böyle konuşamazken 35 bin üyeli bir odanın şeyinde adam gelmiş, “sen kimsin” dedi. “Pratisyen hekimim” “Ne işi var bu kızın yönetiminde?” dedi. Ama böyle çok eski nesilden, çok eski nesille yeni nesil jenerasyon farkı da çok fark ediyor tabii ki onlar tam böyle o erkeklik şeyinin büyüklüğünün, büyülenme yani grandiyözlüğün şeyindeler zirvesindeler. Doktor ve erkek ve zamanın doktoru, yani bir anlamda ekonomik anlamda da fena yani böyle zengin, zenginleşmiş hep en’ler durumda. O yüzden anlamıyorlar. “Pratisyen hekim nasıl yönetimde olur?” dedi. Maazallah düşün, benim düşümdür o tabii ki pratisyen ve kadınlar falan da yönetsin, yani herkes yönetebilir hiçbir sıkıntı yok. Kolektif akılla yapılırlar yani. Zaten tek kişi de yönetmesin, yani mümkünse yani böyle gidiyorsun, yani hastanede yaşadıklarımız aslında var ya diğerleri arasında çok yok, biraz yumuşak geçişler var burada bize. Biz bunları biraz orada görmek istemiyorduk, biliyorsun değil mi? Yani meslek örgütlerimizle şey o alanları birazcık partilerimiz, mesleğimiz oralara biraz dur dedik. Korumak istedik.

Çünkü devletle uğraşıyorsun, daha büyük şeylerle uğraşıyorsun. Burası içimiz, burası “kendi ailemizi ürettiğimiz için”, o aile içi meselelere girmedik. Neyse ki bunlara da giriyoruz. Hemen bugün farkında olmadan söyledim. Tüm kâğıttan kaplanları yok edeceğiz biz yani. Bugün, bugün çıktı o laf yani. Evet ya hepsine bir mor iğnelerimizi sokmaya başladık değil mi? Yani kadın olmak, kadın hekim olmak toplumsal rolümüzü çok değiştirmiyor özetle bunu söylemeye çalışıyorum. Azade değil hiçbir alan. Hani o patriyarkanın izlerinden erkeklikten her yerde iz var, bizim emeğimiz oralarda da görülmüyor yani. Emek anlamında da çok görülmüyoruz biz. Ne kadar iş yapmışız? Arka plan hiç yok. Yani sadece “hekimler” için de bunu söyleyebilirim.

Hemşire arkadaşlarım zaten emeğin en görülmez en dip yanı yani. Ötekiler falan dediniz yani hem yurt edindiğimiz hem ürettiğimiz mekânın ötekisiyiz biz hep. Hep görünmeyenleriyiz. O yüzden yapacak bir şey yok, göstereceğiz kendimizi yani. Ne yapalım. Mor iğneler elimizde. Neydi o, çantalar elimizde? Biz gideriz... Yani bizim hikâyemiz çok benziyor ya. Hepimizin hikâyesi çok benziyor yani ya. Hiç fark yok yani. Hiç seni saymıyorlar. Ben diyorum ki “yönetim kurulu üyesiydim.” Benim için dönüm noktasıdır feminizm adına. Aman tanrım böyle masada, aynen bu masa gibi, kızlar hepsi bilir çalışanlar hepsi bilir, ben salı gününü hiç sevmezdim. Konuşursun konuşursun iş 24 saattir yani. (...)’nda 4 yıl boyunca 7/24 odayla işler üretmek için çalıştık. Kafam onunla meşguldü, zihnim. Masadasın; bunu dile getirdiğimde şaşırılmışlardı. Bir kere benim zaten çok çalışmam lazım. İkna olması lazım. Ortamın, abilerimizin... Abiliği kaldıralım örgütlerde ne olur. Şeyde de var biliyor musun? Asistanlıkta da abi kavramı var, abla. Çok hiyerarşik, militarist bir durum. Asistan bir asistanlık yaptı altta orada da abi abla var. İki ay önce başlayan kıdemlidir. Abla. Yani aynı. Abilerle uğraşmayalım. Ya kimsenin ablası da olmayalım zaten. Aynı şey öyle yapalım. Ben pratisyenim. Alan yok yani. Peh peh...Genel cerrahi hocası, hocalar uçuşuyor yani. Titrler havada uçuşuyor. Yok. Neyse pratisyen. Yok. Çok samimi söylüyorum. Bu ortam nasıl hakikaten görüntü falan bir şeydir. Bir dikkat çeker? Yok. Ben hep diyorum 1,5 metre kara bir kız oturdu oraya... Eeeee ne pratisyen. Eeeee bir de Kürt. Ne dese ağzımdan yakalayacaklar. Eller böyle duruyor. Tıp Bayramı’nda mesela plaket vereceğiz, bir öneri sunacağım. O kadar bariyerler var ki yani, o bariyerler bize yerleştirilmiş bariyerler. Yani o masada kendimle ilgili, en evet ya, kadın olmanın en zor olduğunu hissettiğim yer orasıydı bak. Bunca yıllık ömrümde, çünkü şöyleydi: Cephede tek savaşçıydım. Yani savaşı sevmem ama orası bir cepheydi ya. Bildiğin cephe yani ve bir şiddet de vardı ve görünen bir şey değil. Orada var olmaya çalışıyordum. Bir de biz kadınlar olarak bayağı iyi gidiyoruz. Orada bizim kadınlarla birlikte bir şey hissettirmeye çalışıyorum. E ben zaten kadın özgürlük hareketinin çok özne olduğu bir gelenekle büyüyorum, gelmişim, kadınlar gündem olmuş dünyada, yani bu özgüven de var, ama orada bir yandan kalıplar duruyor. Böyle küt diye çarpıyorsun yani.

Yani ben, birazdan göreceğiz o polis bariyerleri falan. Kolay yani. Bariyerler çoktu yani. Karar aşamalarında, aynı şeyi söylüyordum, abimiz geliyordu, o konuşunca hemen alınıyordu. Hatta bazen o abiler, tam sen konuşcan, böyle “Aaaa” derken böyle havada cümle kesiliyor. O konuşmaya başlıyor, bitiyor, ama artık biz ne yapıyoruz? Fark şurada. O abiye dönüp diyorsun ki özgüvenle ve bu güçle işte kadınların güçlenmesiyle ilişkili bir şey. Tek başına bir şey değil. Tek başına cesurluk falan diye bir şey yok ben inanmıyorum yani. Dönüyorsun, “aynı şeyi söyleyecektim izin verseydin”, sen de onun yaptığını o masada açıklayabilen, müdahale eden yere gelebiliyorsun. Ben hep diyorum. Masada ilk gün böyle bir gerçekten vurdum ama bu arada, masaya vurduğum gün çok şeydim, başa çıkamadım yani. Taciz meselesi var, onur kurullarında tartışılan “nasıl olur o?” konuşulurken ben kendimi masada “bunları konuşacaksak ben yokum” dedim, “bu masada” dedim. “Yani sorular kötü. Sorular ve ben dışarı çıkıp kadın olarak dolaşamam, kadın hakları diyemeyiz meslek örgütünde böyle bir şeyin sorumluluğunu almaz. Alamaz yani”, sonra sonra böyle aşındırdık. Neler, nelerden geldik? Yani karar alma mekanizmalarında, herhangi bir işin görünürliğünde. Ben şu aşamada da ne olduğunu

düşünüyorum biliyor musunuz? Sakın (...) anlamayın, tamamen tüm örgütleri düşün. Ben biraz bu işe önceden başlamış siyasal hareketler kısmen hariç, kısmen ama kısmen hariç, şu an gördüğümüz tanıklık ettiğimiz bu zemindeki tüm hareketlerin, akımın havasına kapılmış bir akımın havasına kapılmışlık var. Moda mı deniyor ona? Yani dönemin şeyi gibi. Aslında erkekler çok istediklerinden değil, biz gördüğümüz gibi örgüt olarak, her yerde kadınlar artık var argümanı, biraz henüz gerçekçi değiliz yani. Kadın örgütü olmanın yerleri öyle bir şey değil. Yani temsiliyetleri almamız kıymetli çok kıymetli, bu bizim açımızdan bir aşama. Olabiliyoruz ama yetmez.

Yani bağımsız kadın örgütlenmesi, özgün kadın hareketlerinin en güzel kadın hareketine niye güveniyorum. Kadın hareketi, kadınlık bölmez, hiyerarşi bölmez, bütüncül bakar. Ben bunu her yerde bizim mücadelede de söylüyorum. (...) içinde de diyorum. Bölünmüş mücadele kadınsı değildir, kadınlıktan uzak bir şeydir, erkektir. Yani mesela bir hemşire sorununu bir doktor sorunu ayıramazsın yani. Ayırdığın zaman o elitizm, o hiyerarşiye giriyorsun. Yani bunlar zaten iktidar alanları, hani bu iktidar alanlarını yok etmediğimiz sürece, sağlık alanında da sözün iktidarı bizde. Farkında mısınız? Farkındasınız biz bir de böyle havalıyızdır yani böyle. Yani elitiz falan yani. Var yani bende de var ya hepimizde var. Öyle bir şey o toplumsal bir şeyi var ya hani dipten böyle bizi pohpohlayan değil mi? Bir söz iktidarı, deneyim iktidarı, işte meşruluk alanları bunların hepsi bizi böler ve o yüzden kadın hareketiyle bir cümleyi nereden kurduğumuza yönelik “kadın hareketiyle buluşmayan hiçbir şey kazanamaz”. Evet, bu cümleyi söylemem gerekiyordu. Neden? Kürtajla ilgili bir cümle kuralım. Bunu tartıştık daha önce çünkü ben de öyle. Ne diye kurmuştuk. Yani bizim (...)’nin biraz böyle hani şey dili vardır ya. Geleneksel bir dil işte. Kürtaj hakkı kadının. Ne der? Korunma yöntemleri diye bahseder. Kontrasepsiyondaki şeyi engeller, der. Böyle bir sağlık alanı dilinden Dünya Sağlık Örgütü ve makale dillerinden öğretilmiş ve öğrenilmiş çeviriler ve belirli şeylerin dili üzerinden ezber bozmayan bildiğiniz kalıplar, bir güvenlik sınırındaki kalıplarda söz kurmaya alışmışız. Bir de biz ne desek dinleniyor zaten. Bir de şey var ama mesela kürtaj meseleyle ilgili. (...) bir şey söylediğinde yetmez. Yani, kürtajın sadece bir sağlık hizmeti, bir kamusal hizmet olduğunu söylemek yetmez. Kürtaj ile ilgili, eğer sen kürtaj meselesini kadın özgürlüğüyle birleştirmesen “Benim bedenim benim kararım”a getirmesen o orada spiral olarak kalır işte. Tel olur yani demek istediğim bu. Mesele tıbbi, medikal ya da sadece bir sağlık hizmeti hakkı. İnsan hakkı gibi değil. Bir şeyle buluşacak.

İşte kadın ölümleri, sadece kadın cinayetleri... bahsettiğimiz erkek şiddeti değil. Mesela anne ölümleri önemli, bebek ölümü ve anne ölümü hani uluslararası. Bize öğretilmiş şeylerdeki ülkelerin gelişmişlik düzeyinde. Sen anne ölümlerini “anne ölümleri rakamları şöyle; bu şekilde bla bla ...” sağlık hakkını şöyle gösterir, gelişmiş düzey” demen mi önemlidir? “Önlenbilir her ölüm cinayettir” demek mi? Bu başka bir şey olur. Bu bizi kadın özgürlük hareketiyle birleştirir. Sözlerimizi de böyle kurmamız gerekiyor. Yani meslek... hastalarımızla da böyle konuşurken toplumsal düzlemde bir aradayken konuşurken de birleştiren; dilimizle, sözümüzle, eyleyimizle daha çok yolumuz var. Yani böyle birbirimizi dürteceğiz mesela. Bu farkındalıkları üretmek çok kıymetli. Biz de böyle öğrene öğrene, birbirimize öğrete öğrete gidiyoruz; eklene eklene, telleye telleye gidecek bu işler yani. O yüzden önemli. Bence kadın hareketi kesinlikle özgün ve özerk olmalı. Karışmayacaksın. Evet... Kesin.